

Kunst met olie van aangespoelde potvis

FROUKJE SIJTSMA

HOLLUM Een potvis spoelde in 1994 aan op Ameland. Het Natuurmuseum Fryslân kreeg het skelet. Astrid Nobel kreeg een flesje walschotolie uit de kop van het beest. Ruim twintig jaar later maakt ze een kunstwerk met het goedje.

„Ik was een jaar of tien toen de potvis aanspoelde op het eiland. Ik kan me de heftige geur van dat dode beest nog voor de geest halen”, zegt Astrid (32). „Het stonk verschrikkelijk hier in Hollum. We konden het zelfs tot in het klaslokaal ruiken.”

De vader van Astrid wandelde over het strand toen de potvis werd opgeruimd. Hij zag olie uit de kop van het beest lopen. „Mijn vader wist dat dit bijzonder materiaal was en vroeg daarom of hij er wat van mocht hebben. Misschien kon hij het zelf ooit nog ergens voor gebruiken”, legt Astrid uit. Op advies van een oud-walvisvaarder verwarmde en filterde hij het walschot, zodat de stank verdween.

Astrid kreeg ook een flesje en zag dat de materie veranderde als het weer omsloeg. „De olie stolt als het koud is en wordt vloeibaar als het warm is.” Walschotolie zou de kop van de potvis beschermen. „Een theorie is dat de olie stolt wanneer de

Astrid Nobel bij het strand waar de potvis in 1994 aanspoelde. FOTO JAN SPOELSTRA

potvis de diepte induikt, om zo te voorkomen dat zijn kop implodeert.”

In haar atelier in Den Haag probeerde Astrid verf van de substantie te maken, maar dat mislukte telkens. Onlangs vielen de puzzelstuk-

jes echter op hun plek. „Begin dit jaar spoelden vijf potvissen aan op Texel. Een tragisch gezicht, zo met hun koppen in de zon.” De Amelandse moest daarop denken aan een citaat uit Melvilles roman over de walvis Moby-Dick. „Aangespoelde pot-

Zonwaarts Winterslaap.

Aangespoelde potvissen keren kop naar de zon als ze doodgaan

sen (in walschotolie) en hangende vlinders in winterslaap (in aquarelverf) zien. Achter het kunstwerk schijnt een felle TL-lamp waardoor de schildering in walschotolie te zien valt. De slapende vlinders zag Astrid hangen tijdens een wandeling in de bunkers op Ameland. „Een bijzonder gezicht dat mij aanzette tot nadenken over de grenzen tussen leven en dood, licht en duisternis.” Het kunstwerk gaat over die intrigerende grenzen van het leven. „Potvissen die langzaam sterven op het strand. En vlinders die zich bevinden in een toestand tussen leven en dood.”

Het flesje met walschotolie is nog niet leeg. „Misschien dat ik ooit nog eens een kunstwerk met deze materie ga maken, maar het ligt voorlopig niet in de planning.” Wat er wel komt, is een expositie van het kunstwerk op Ameland. *Zonwaarts Winterslaap* is in november tijdens de Amelandse kunstmaand te zien in Museum Sorgdrager.

vissen keren hun kop naar de zon als ze doodgaan. Toen besefte ik ineens dat ik alleen maar 'licht' nodig had om de walschotolie voor een kunstwerk te kunnen gebruiken.”

Haar kunstwerk *Zonwaarts Winterslaap* laat aangespoelde potvis-